

Katowice, 19 września 2023r.
FS-ZMA.915.14.2023
FS-ZMA.KW-184/23

**Pani
Alina Nowak
Radna Sejmiku
Województwa Śląskiego**

Szanowna Pani Radna,

W odpowiedzi na skierowaną na ręce Pana Marszałka Jakuba Chełstowskiego interpelację o znaku INT.6.0003-0551/23 z 6.09.2023r. w sprawie wsparcia finansowego dla wdrożenia w województwie śląskim modelu readaptacji społecznej osób opuszczających zakłady karne, funkcjonującego w Społecznym Ośrodku Readaptacji Fundacji Pomost w Zabrze, kwotą 5 782 000,00 zł informuję, co następuje.

Z zainteresowaniem przyjmuję podjętą przez Panią inicjatywę. Problematyka przestępczości, a zwłaszcza adaptacji po opuszczeniu zakładów karnych, stanowi jedną z kluczowych kwestii jakie znalazły się w opracowywanym obecnie Programie przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu w województwie śląskim na lata 2024-2028 (PPU).

Program ten opracowywany jest przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w ramach zespołu zadaniowego złożonego z ekspertów z dziedziny pomocy społecznej. Wskazane przez Panią kwestie, jak również ogromne doświadczenie wspomnianej fundacji, nie uszły uwagi zespołowi eksperckiemu, który prowadzi obecnie prace konsultacyjne nad ww. dokumentem. Jednocześnie należy wskazać, że obszar tematyczny pomocy postpenitencjarnej znajduje się w strefie zainteresowania wielu podmiotów.

Na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej - Funduszu Sprawiedliwości z dnia 13 września 2017 roku (tekst jednolity: Dz.U. z 2019 r., poz. 683 ze zm.) pierwszoplanową rolę w świadczeniu pomocy postpenitencjarnej nadać należy Ministrowi Sprawiedliwości jako Dysponentowi Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej. Środki z tego funduszu powinny stanowić przy tym główne źródło finansowania zadań, o których mowa w Pani piśmie. Obszar wsparcia i rozwoju systemu pomocy osobom pokrzywdzonym przestępstwem i świadkom oraz pomocy postpenitencjarnej, a także

przeciwdziałania przyczynom przestępczości, został określony w sposób niezwykle szeroki albowiem obejmuje w szczególności: tworzenie, wzmocnianie i rozbudowę sieci pomocy ofiarom przestępstw, zapobieganie przestępczości oraz pomocy postpenitencjarnej, organizowanie i zlecenie badań naukowych i prac rozwojowych, zlecenie organizacji szkoleń w zakresie praw, sytuacji oraz potrzeb osób pokrzywdzonych przestępstwem, zapobieganie przestępczości oraz pomocy postpenitencjarnej, zakup nieruchomości niezbędnych do realizacji celów wynikających z ustawy, zakup urządzeń i wyposażenia oraz wartości niematerialnych i prawnych. W powyższym obszarze równie istotna jest rola Wojewody, który poprzez wyznaczanie swych przedstawicieli do rad terenowych do spraw społecznej readaptacji i pomocy skazanym ma wpływ na świadczenie tej pomocy.

Zakres udzielania pomocy postpenitencjarnej przez organy samorządu terytorialnego uzależniony jest od zakresu zadań JST wynikających z odrębnych ustaw. Przepisy ustaw regulujących ustrój poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego nie odnoszą się wprost do problematyki pomocy postpenitencjarnej. Nakładają jednak na samorządy realizację zadań z zakresu pomocy społecznej jako zadań własnych. Zgodnie z art. 7 pkt 12 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (tekst jednolity: Dz.U. z 2023 r., poz. 901 ze zm.) pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego. Z kolei na podstawie art. 17 ust. 1 pkt 16a należy wskazać, iż pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Funkcją Samorządu Województwa nie jest wyreęczanie funduszy czy organów administracji państwowej w obszarach, w których działają one wadliwie lub nieefektywnie. Jednak dostrzegając znaczenie kwestii readaptacji osób opuszczających zakłady karne Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej zwróci szczególną uwagę na tę kwestię przy tworzeniu Programu przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu w województwie śląskim na lata 2024-2028, co otworzyć może w dalszej perspektywie ścieżkę umożliwiającą wsparcie działań na rzecz tej grupy w ramach polityki grantowej – z zastrzeżeniem jednak transparentności i równego traktowania wszystkich podmiotów ubiegających się o tego typu wsparcie.

Ponadto należy wspomnieć, że działania o podobnym charakterze już dziś realizowane są w ramach zadań statutowych Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Województwa Śląskiego - w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, jak również przeciwdziałania przemocy domowej. Organizacje pozarządowe zajmują istotne miejsce wśród partnerów ROPS w realizacji zadań w powyższych obszarach. Mogą one ubiegać się o dofinansowanie projektów na podstawie obowiązujących przepisów prawnych, w tym dotyczących:

1) Problematyki uzależnień, w trybie konkursowym na podstawie art. 14 i art. 15 ustawy z dnia 11 września 2015 roku o zdrowiu publicznym (tekst jednolity: Dz.U. z 2022 r., poz. 1608). Środki finansowe przeznaczone na konkursy w omawianym obszarze pochodzą z tytułu opłat wniesionych przez podmioty na rachunek Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Województwa Śląskiego związanych z wydawaniem przez Marszałka Województwa zezwoleń na obrót hurtowy napojami alkoholowymi o zawartości do 18% alkoholu, o których mowa w art. 92 ust 1 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

2) Problematyki przeciwdziałania przemocy domowej, finansowane z budżetu Województwa Śląskiego, w trybie z pominięciem otwartego konkursu ofert, tj. tzw. „małego grantu” na realizację zadań publicznych o charakterze regionalnym w oparciu o art. 19a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tekst jednolity: Dz.U. z 2023 r., poz. 571).

Fundacja POMOST w latach 2015-2019 otrzymała dofinansowanie z budżetu Województwa Śląskiego na realizację kilku projektów w obszarze rozwiązywania problemów uzależnień. W trakcie weryfikacji złożonych sprawozdań wystąpiły problemy związane z terminowością oraz jakością merytoryczną złożonej dokumentacji.

Uwzględniając specyficzną – koordynująco-strategiczną rolę samorządu województwa pragnę zapewnić, że podejmiemy kroki w celu wypracowania rozwiązań, które wspólnie z odpowiedzialnymi

za realizację swoich zadań ustawowych samorządami gminnymi, powiatowymi, organami administracji rządowej, kuratorami sądowymi, organizacjami pozarządowymi, kościołami itp. powinny zaowocować wypracowaniem rozwiązań służących ułatwieniu społecznej readaptacji, a w szczególności przeciwdziałaniu powrotowi do przestępstwa.

Ponadto należy nadmienić, że w ramach Funduszy Europejskich dla Śląskiego na lata 2021-2027 możliwa jest realizacja wsparcia dla osób w sytuacji postpenitencjarnej w ramach Działania 7.2 Aktywna integracja. Interwencja w ramach włączenia społecznego skoncentrowana jest na kluczowych obszarach dotyczących aktywizacji społeczno-zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym nieaktywnych zawodowo. Możliwe do realizacji działania umożliwiają skuteczną i trwałą integrację z rynkiem pracy i funkcjonowanie w społeczeństwie. W dniu 21 sierpnia 2023 r. ogłoszony został nabór w ramach działania 7.2 Aktywna integracja a całkowita kwota przeznaczona na dofinansowanie projektów w konkursie wynosi 28 746 185,23 €. W ogłoszonym naborze wsparcie realizowane jest między innymi w oparciu o opracowaną indywidualnie dla uczestnika ścieżkę z wykorzystaniem usług aktywnej integracji oraz uzupełniająco usług społecznych. Dopuszcza się także możliwość tworzenia mieszkań chronionych treningowych i wspomaganych treningowych jako uzupełnienie ścieżki reintegracji. Wsparcie w ramach mieszkania treningowego ma na celu przygotowanie osoby w nim przebywającej, przy wsparciu specjalistów, do prowadzenia niezależnego życia. Wsparcie ma charakter kompleksowy i jest kierowane również do osób zwalnianych z zakładów karnych, mających trudności w integracji ze środowiskiem, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej. Projekty możliwe do realizacji w ramach ogłoszonego naboru będą realizowane za pomocą uproszczonych metod rozliczania wydatków- stawek jednostkowych. Pozwoli to na bardziej elastyczne dostosowanie wsparcia dla uczestników projektu. Wnioskodawca będzie zobowiązany rozliczać stawki na podstawie osiągniętych wskaźników a wsparcie uczestnika musi być realizowane w oparciu o określone w naborze Standardy.

W ramach programu krajowego Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS) działania skierowane na wsparcie bezpośrednie osób odbywających kary pozbawienia wolności są zaplanowane do realizacji w procedurze niekonkurencyjnej i zastrzeżone dla służb wymiaru sprawiedliwości. W ramach Działania 4.8 FERS Przewidziane są projekty obejmujące wsparcie szkoleniowo-aktywizacyjne w celu przygotowania osób odbywających karę pozbawienia wolności do skutecznego powrotu na rynek pracy i do społeczeństwa, a jednym z planowanych rezultatów jest „liczba byłych więźniów pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, 6 miesięcy po opuszczeniu jednostki penitencjarnej”. Projekty te mają jednakże być realizowane w ramach funkcjonującego systemu. Możliwość natomiast zaangażowania podmiotów niepublicznych, w tym organizacji III sektora, przewiduje Działanie 5.1 Innowacje społeczne FERS. Jest to działanie, które umożliwia inkubację nowych pomysłów, a także ich opracowywanie, testowanie i upowszechnianie – za pośrednictwem tzw. Inkubatorów innowacji społecznych, które mają być uruchamiane w kraju w ramach konkursów prowadzonych bezpośrednio przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej. Wsparcie to nie przewiduje finansowania już istniejących placówek, ale umożliwia pozyskanie środków na rozwijanie i promowanie nowych pomysłów rozwiązywania problemów społecznych, w tym problematyki włączenia społecznego osób szczególnie zagrożonych wykluczeniem. W przypadku zainteresowania takim wsparciem, proszę o kontakt z Siecią Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich lub zapoznanie się z informacjami na stronie programu tj. <https://www.rozwojspoleczny.gov.pl>.

Otrzymują: Adresat,
(do wiadomości) kopia aa